

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Borgartún 29, 105 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: 24040004

Ákvörðun nr. 67/2024

Þann 13. desember 2024 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 67/2024.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá [REDACTED], dags. 9. apríl 2024. Í erindinu eru gerðar athugasemdir starfsaðferðir starfsmanns embættis Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu þann 22. mars 2024. Eftirfarandi kemur fram í erindi kvartanda:

„Um kl. 20, föstudagskvöldið 22. mars sl. var ég á leið í suðurátt yfir gatnamótin á Kringlumýrarbraut og Miklubraut, á grænu ljósi. Það var ekki mikil umferð. Enginn var á undan mér á minni akrein. Ég var komin út á gatnamótin þegar ég sá að það kom lögreglubíll á ofsahraða úr austri. Jú, hann var með sírenurnar á og blikkandi blá ljós. Hann fór hratt yfir, var örugglega á yfir 150 km/klst og ég kom ekki auga á hann fyrr en úti á gatnamótunum. Ég steig á bremsuna af öllu afli svo það söng og hvein í henni og bílnum. Lögreglubíllinn þaut hjá fyrir framan mig. Ekki hafði verið dregið úr ferðinni þó bílstjórinn hlyti að hafa séð minn bíl sem er [REDACTED] og áberandi.“

Nefndin óskaði eftir frekari upplýsingum frá embætti Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu með bréfi dags. 27. maí 2024.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærnum á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a, greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða

eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu svaraði beiðni nefndarinnar með bréfi dags. 3. september 2024. Meðfylgjandi voru verklagsreglur embættisins um akstur með forgangi.

Í bréfi embættisins kemur m.a. fram eftirfarandi:

„Aðstoðaryfirlögregluþjónn fór yfir ýtarlega yfir kvörtun [REDACTED] og fann ekkert skráð sem átt gæti við um málið. Hann fór yfir erindið með starfsmönnum umferðardeildar og einnig upplýsti hann stöðvarstjóra lögreglustöðva um atvikið og bað um að það yrði skoðað og afgreitt gagnvart starfsmönnum.

Allar lögreglubifreiðar eru vaktaðar. Hægt að skoða 30 daga aftur í tímann feril tækja lögreglu s.k. ferilvöktun sem sýnir nákvæman hraða bifreiðarinnar og staðsetningu auk fleiri atriða. Þar sem yfirlögregluþjóni tókst ekki að finna út mögulegt atvik sem gat átt við kvörtun [REDACTED] var ekki hægt að kalla eftir ferilvöktun lögreglubifreiða er voru í akstri á þeim tíma. Farið hefur verið aftur og ítarlega yfir öll atvik dagsins og var einnig kannað með 21. og 23. mars. Kannað var með upptökur úr bifreiðum sem voru á ferli á þessum tíma og niðurstaðan er sú að engar upptökur eru til. Upptökur hefjast ekki sjálfkrafa nema um forgangsakstur sé að ræða á því stigi sem kallað er F1. Rætt var við lögreglumenn sem voru á ferðinni á þessum tíma á þessu svæði og niðurstaðan er sú að ekki finnst lögreglubifreið þetta gæti hafa átt við þennan dag á tímabilinu frá kl. 18-21.

Lögreglumenn fá sérstaka þjálfun í forgangsakstri og ber þeim að gæta sérstaklega að hraða við akstur á móti rauðu eða gulu ljósi á umferðarljósum á gatnamótum. Skulu þeir þá draga svo mikið úr hraða að þeir geti tafarlaust stöðvað ökutæki sitt fyrir umferð úr þverstæðri átt.

Það er því miður ekki hægt að varpa ljósi á atvik það sem [REDACTED] varð fyrir þar sem ekkert finnst skráð hjá lögreglu um slíkan akstur þennan dag..“

3.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoðryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, vinna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

4.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindi [REDACTED] má ráða að kvartað sé yfir starfsháttum og starfsaðferðum starfsmanna embættis Lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu.

Með hliðsjón af því hvernig málsatvikum var lýst í kvörtuninni og þeim gögnum sem nefndin hefur undir höndum, telur nefndin að embættið hafi farið yfir meint atvik með ítarlegum hætti án þess þó að geta varpað ljósi á atvik/aðstæður í umrætt sinn. Hefur nefndin því ekki forsendur til að aðhafast frekar vegna málsins. Nefndin leggur til að upplýsingar um ferilvöktun lögreglubífreidda verði varðveittar lengur sé það mögulegt í samræmi við önnur gögn lögreglu eins og gögn úr búkmyndavélum.

Niðurstaða

Ekki tilefni til að aðhafast frekar vegna erindisins.

Reykjavík, 13. desember 2024

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg I. Jónsdóttir